

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli

Kirkkonummen arviointitapaaminen

Muistio 29.4.2020

Johanna Laaja ja Mikael Malkamäki / Suomen UNICEF

ARVIINTITAPAAMISEN TAVOITE JA TARKOITUS

Arviointitapaaminen on osa Lapsiystävällinen kunta (LYK) -mallin mukaisen kehittämistyön ja sen tuloksellisuuden seuranta kunnassa. Tapaamisessa arvioidaan, onko kehittämistyö kunnassa ollut mallin kriteerien mukaista, onko työ edennyt tavoitteiden mukaisesti, ja voidaanko kunnalle siten myöntää UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus.

UNICEF seuraa ja arvioi erityisesti seuraavia asioita:

- 1) Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö ja lapsiystävällisyyden edistäminen on poikkihallinnollista ja koko kunnan yhteinen tavoite- ja tahtotila.
- 2) Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö tähtää pitkäkestoisiin ja rakenteellisiin (toimintakulttuurin) muutoksiin.
- 3) Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä varmistetaan lasten ja nuorten osallisuus niin arjen toiminnoissa kuin päätöksenteossa ja hallinnossa.
- 4) Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyössä huomioidaan erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset/lapsiryhmät ja yhdenvertaisuusnäkökulma.
- 5) Lapsivaikutusten arviointia kehitetään systemaattiseksi osaksi kunnan päätöksentekoa.

Tämä arviointi koskee Kirkkonummen kunnan kehitystyötä ajalla 2018-2019.

Lapsiystävällinen kunta -työ on käynnistynyt Kirkkonummella vuonna 2016 ja ensimmäinen UNICEFin tunnustus myönnettiin vuonna 2017.

Tapaamisessa käytiin läpi Kirkkonummen Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelma, tavoitteet sekä lyhyt koonti kuluneen kauden (2018-19) tähän mennessä toteutuneesta toiminnasta ja tuloksista. UNICEFin edustajat kommentoivat toimintasuunnittelua ja kehittämistyötä mallin tavoitteiden näkökulmasta.

OSALLISTUJAT

Tapaamiseen osallistui Kirkkonummen Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä (LIITE 1) sekä UNICEFiltä Johanna Laaja ja Mikael Malkamäki.

LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA -MALLIN KOORDINAATIO JA KEHITTÄMISTYÖ

Koordinaatorakenne

Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä vastaa siitä, että toimintasuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti sekä myös tarkennetaan ja päivitetään tarpeen mukaan työn ja seurantakauden edetessä.

Kirkkonummen Lapsiystävällinen kunta -koordinaatorakennetta on viimeisen vuoden aikana uudistettu ja uusi rakenne vaikuttaa lupaavalta. Rakenne koostuu kaksi kertaa vuodessa tapaavasta koordinaatioryhmästä, useammin tapaavasta työryhmästä ja kunnan johtoryhmästä. Aiemmin osallistujat näkivät haasteita sitoutumisessa ja toimialojen välisessä yhteistyössä ja uudella rakenteella on paremmin saatu esimerkiksi kunnan johtoryhmä ja toimialojen edustus sitoutettua kehittämistyöhön. Kolmannen sektorin edustusta koordinaatioryhmässä pohdittiin, mutta yhdistyskentän laajuuden vuoksi päädyttiin osallistamaan järjestöjä kehittämistyöhön muilla tavoin kuin koordinaatioryhmän jäsenenä. Nuorisovaltuustosta on edustaja koordinaatioryhmässä ja mahdollisuus osallistua myös työryhmään. Lasten ja nuorten osallistuminen kehittämistyöhön ei kuitenkaan ole vain yhden edustajan varassa.

Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorina toimii konsernihallinnosta Susanna Järvenpää ja kahden vuoden välein vaihtuvana varakoordinaattorina Joakim Åsten yhdyskuntatekniikasta.

LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA -KEHITTÄMISTYÖN TOIMINTASUUNNITELMAN JA TOIMENPITEIDEN TOTEUTUMINEN

Vuonna 2018 hyväksytyn uuden Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman (LIITE 2) päätavoitteena on edistää lasten mahdollisuutta vaikuttaa heille itselleen tärkeisiin asioihin. Kunnan strategiaan saatiin vuonna 2018 kirjattua lapsiystävällisyyden edistäminen. Se on kirjattu myös kunnan hyvinvointiohjelmaan ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Kirkkonummella kehitetään kärkihankkeiden seurantajärjestelmää ja UNICEF kannustaa linkittämään lapsen oikeudet myös tähän kehittämistyöhön.

Keskeiset toteutuneet toimenpiteet on koottu liitteeseen kolme kuluneen seurantakauden ajalta.

Suurimmiksi onnistumisiksi lapsen oikeuksien edistämiseksi Kirkkonummella osallistujat ja UNICEFin edustajat nostivat:

- LYK-työn vahva näkyvyys kuntastrategiassa ja strategisessa kehittämistyössä
- Vahvempi ohjaus uuden koordinaatorakenteen myötä
- LYK-työn sitominen rakenteisiin, arkeen ja aikuisten ajattelutapaan (sitoutuminen). Yhteinen ymmärrys lapsen oikeuksien merkityksestä kunnan palveluissa ja niiden kehittämisessä on lisääntynyt merkittävästi viime vuosien aikana.
- Monialainen, entistä toimivampi yhteistyö lasten hyvinvoinnin edistämiseksi (sisote + yhdyskuntapalvelut, perhekeskustoimintamallin kehittäminen yms.)
- Lapsenoikeusperustainen koulu -mallin edistäminen Vuorenmäessä ja Masalassa ja mallin systemaattinen levittäminen kunnan kaikkiin kouluihin
- Yhdenvertaisuuden ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten huomioiminen esimerkiksi maksuttomien ja esteettömien vapaa-ajan palveluiden toteuttamisessa

UNICEFIN SUOSITUKSET JA KANNUSTUKSET KIRKKONUMMELLA

Koordinaatorakenteen osalta UNICEF

- ✓ kiittää aktiivisuudesta uudistaa koordinaatorakennetta ja nivoa työtä entistä vahvemmin osaksi kunnan strategista kehittämistä ja toimialojen arkea
- ✓ kannustaa arvioimaan säännöllisesti koordinaatorakenteen toimivuutta ja tekemään jatkossakin tarvittaessa rakenteeseen muutoksia
- ✓ kannustaa jatkamaan pohdintoja lasten ja nuorten roolin vahvistamisesta ryhmässä ja varmistamaan edelleen, että lapset ja nuoret arvioivat säännöllisesti toimintasuunnitelman toteutumista ja sekä kunnan lapsiystävällisyyttä
- ✓ kannustaa varmistamaan edelleen riittävät resurssit LYK-työn koordinointiin sekä koordinaattoreille, koordinaatioryhmälle että muille tarvittaville tahoille.

Tulevan toimintasuunnittelun osalta UNICEF kannustaa

- ✓ jatkamaan edelleen systemaattista koko kuntaa sitouttavaa LYK-kehittämistyön suunnittelu-, toimeenpano- ja arviointityötä. On tärkeää, että jatkossakin kehittämistyön tavoitteet linjataan yhteisesti koko kuntaa koskien ja yhteistä lapsiystävällisyyden tahtotilaa rakentaen.
- ✓ kiinnittämään tulevassa toimintasuunnitelman päivittämisessä erityistä huomiota tavoitteiden poikkihallinnollisuuteen, rakenteellisiin muutoksiin tähtäämiseen sekä kunnianhimon tasoon
- ✓ varmistamaan kaikissa toiminnoissa ja päätöksenteossa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lapsen oikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen.
- ✓ varmistamaan, että LYK-kehittämistyön toimenpiteet kohdistuvat eri-ikäisiin lapsiin ja nuoriin koko Kirkkonummen alueella, alueiden erityispiirteet huomioiden.
- ✓ pohtimaan, miten kehittämistyön tavoitteiden toteutumista voitaisiin jatkossa dokumentoida, seurata ja työn tuloksia/vaikutuksia arvioida yhä systemaattisemmin ja entistä enemmän linkittää strategian seurantaan ja jalkauttamiseen.
- ✓ pilotoimaan tai muuten ottamaan ensimmäisiä askeleita lapsivaikutusten ennakoarviointityössä
- ✓ jatkamaan kunnan eri toimialat ja päättäjät tavoitettavaa lapsen oikeuksien koulutus- ja perehdytystyötä
- ✓ kannustaa tehostamaan edelleen LYK-kehittämistyön ja -toimenpiteiden sekä lapsen oikeuksien viestintää niin lapsille, muille kuntalaisille, kunnan viranhaltijoille kuin päättäjillekin.

Huomioitavaa

- ✓ Tapaamisessa Kirkkonummen edustajat sitoutuivat päivittämään nykytilan kartoituksen (ent. alkukartoitus) UNICEFin uusien, vuonna 2020 syksyllä valmistuvien indikaattorien mukaiseksi sekä kartoituksen tulosten myötä asettamaan päivitetty LYK-työn tavoitteet ja toimenpiteet kunnalleen.

TUNNUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN JA SEURAAVAT ASKELEET

Kirkkonummen kunnan Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö vastaa tähänastisen Lapsiystävällinen kunta -mallin tavoitteita. Jatkossa UNICEF tulee kuitenkin edellyttämään kaikkien kuntien toimintasuunnitelmilta aiempaa rakenteellisempiin muutoksiin tähtäävää

kehittämistyötä. UNICEF pyytää myös Kirkkonummen kuntaa kiinnittämään tähän erityistä huomiota toimintasuunnitelmaa päivitettäessä.

Lisäksi UNICEF kiittää Kirkkonummea pitkäjänteisestä lapsenoikeustyöstä. Kirkkonummen toiminnassa välittyvä sitoutuminen ja yhteinen tahtotila lapsiystävällisyyden kehittämiseen ja halu ottaa lapsen oikeudet osaksi strategiatyötä. Kehittämistyö on nähty koko kunnan asiana ja edistää lapsen oikeuksien huomioimista läpi koko organisaation. Kehittämistyöstä välittyvä reflektioiva ote; työssä on tehty korjausliikkeitä ja nähty niin onnistumisia kuin niitä teemoja ja toimintakäytäntöjä, joissa Kirkkonummella on edelleen kehitettävää.

Suomen UNICEF myöntää Kirkkonummen kunnalle toisen Lapsiystävällinen kunta - tunnustuksen. Tunnustus julkistuksen aikataulusta sovitaan yhteisesti kesäkuun 2020 aikana.

Nyt myönnettävä tunnustus on voimassa neljä vuotta, ja sen uusiminen edellyttää uudistetun Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisen kehittämistyön jatkamista edelleen.

UNICEF seuraa Lapsiystävällinen kunta -mallissa mukana olevien kuntien kehittämistyön etenemistä ja toimenpiteiden toteutumista vuosittain. **Seuraava UNICEFin seurantatapaaminen sovitaan alkuvuodelle 2021.** Mikäli kehittämistyö on edennyt mallin kriteerien mukaisesti, seuraava mahdollinen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta - tunnustus voidaan myöntää Kirkkonummen kunnalle vuonna 2024.

Hyvä tietää: UNICEF kehittää parhaillaan mallin sisältöjä sekä digipalvelua kuntien LYK-työn tueksi. Uusitut materiaalit tulevat kuntien käyttöön vuoden 2020 lopussa.

ARVIINTITAPAAMISEN LÄSNÄOLIJAT

OSALLISTUJAT

Luottamushenkilöt

Erkki Majanen (koordinaatioryhmän puheenjohtaja), Linda Basilier, Pekka Sinisalo

Ohjausryhmä

Tarmo Aarnio (kunnanjohtaja), Anu Rautiainen (hallintojohtaja), Jaana Koskela (vt. perusturvajohtaja), Hannele Kujala (sivistystoimenjohtaja), Anna-Kaisa Kauppinen (yhdyskuntatekniikan johtaja) Esa Lindell (vt. talousjohtaja)

Työryhmä

Susanna Järvenpää (LYK-koordinaattori, elinkeino- ja markkinointikoordinaattori), Joakim Åsten (LYK-koordinaattori, projektipäällikkö), Päivi Sorvari (vapaa-aikapalveluiden suunnittelija), Esa Kukkasniemi (rehtori), Anna-Lotta Aaltonen (osastonhoitaja)